

POLITICI PRIVIND INOVAȚIA SOCIALĂ ÎN MAREA BRITANIE

IULIAN STĂNESCU
AURA MATEI

Inovația socială este un concept relativ nou, care nu are încă o structură bine definită și o comunalitate a abordărilor. Pentru acest motiv, ar fi util să urmărim modul în care inovația socială este înțeleasă și transpusă în politicile publice din Marea Britanie. Modelul britanic este relevant și pentru cultura schimbărilor structurale în guvernare și în formularea de politici publice, generând practici care au devenit model pentru alte state. Procesul de formulare a politicilor privind inovația în sectorul public și inovația socială este de dată recentă. Urmărindu-i etapele, sunt puse în lumină rețeaua instituțională și principalele documente de politici publice, reprezentative pentru înțelesul inovației sociale în Marea Britanie. Promovarea inovației sociale este strâns legată de obiectivul general al guvernului britanic de stimulare a inovației economice și tehnice, precum și a eficienței, prin inovare, în sectorul public, cu mențiunea că inovația socială este percepută ca fiind plasată la confluența celor trei sectoare – privat, public și non-profit. De asemenea, inovația socială este legată de antreprenoriatul social (social entrepreneurship). Vom vedea și ceea ce britanicii consideră drept exemple sau cazuri de inovație socială, ca Open University și SureStart. În ultimii ani au fost inițiate și programe de stimulare a inovației sociale. Sunt prezentate structura, finanțarea, promotorii și obiectivele acestora.

***Cuvinte-cheie:** inovație socială, politici publice, programe, antreprenori sociali.*

Inovația socială este un concept relativ nou în științele sociale, relativ slab structurat, care își caută încă o definiție larg acceptată. Pe de altă parte, inovația este un termen larg utilizat în domeniul politicilor publice, dar cu referire la inovația economică și cea tehnologică. De pildă, Uniunea Europeană conferă un rol important stimulării inovației. Strategia *Lisabona* este doar unul dintre documentele relevante în acest sens, prin dezideratul UE de a deveni „cea mai competitivă și dinamică economie bazată pe cunoaștere din lume, capabilă de creștere economică durabilă cu locuri de muncă mai multe și mai bune și caracterizată de coeziune socială”.

Adresa de contact a autorilor: Iulian Stănescu, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Calea 13 Septembrie, nr. 13, sector 5, 050711, București, România, e-mail: iulian7400@yahoo.com; Aura Matei, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Calea 13 Septembrie, nr. 13, sector 5, 050711, București, România, e-mail: aura.matei@yahoo.com.

Acest scurt studiu își propune să pună în evidență două teme, pentru a facilita o mai bună înțelegere a ceea ce pot însemna programele și proiectele concrete de stimulare a inovației sociale. Prima temă acoperă conceptul de inovație socială, așa cum este el conturat în documentele de politică publică britanice. În fapt, este vorba de a urmări un proces instituțional de introducere a conceptului în politicile publice, pornit de la nevoia de îmbunătățire a eficienței în sectorul public. A doua temă urmărește transpunerea conceptului în programe de stimulare a inovației sociale. Structura, rețeaua instituțională, obiectivele și formele de finanțare reprezintă elementele de interes în acest caz.

Mai întâi, este necesar să analizăm rețeaua instituțională relevantă, adică ministerele, agențiile și organismele implicate în politicile publice privind inovația socială din Marea Britanie. Rețeaua poate fi grupată în două categorii, și anume: (1) cea de la nivelul Cabinetului (Guvernului), cu rolul de formulare de politici și programe și (2) cea implicată în derularea programelor respective. Din prima grupă fac parte: *Unitatea de strategii a Cabinetului* (Cabinet Office – Strategy Unit) și *Ministerul pentru Inovație, Universități și Calificări* (Department for Innovation, Universities and Skills – DIUS). A doua grupă este compusă din ministere sau agenții de linie: *Fondul Național pentru Știință, Tehnologie și Arte – NESTA* (National Endowment for Science, Technology, and Arts), *Oficiul pentru Sectorul Terțiar* (Cabinet Office – Office for the Third Sector), *Unitatea pentru Inovație* (Innovation Unit) și *Consiliul Britanic* (British Council).

Foarte pe scurt expunem rolul fiecăreia dintre aceste organizații și corespondentul lor în sistemul românesc.

Rolul *Unității de strategii a Cabinetului* este definit prin trei obiective: 1) oferirea de consultanță în domeniul strategiilor și politicilor Primului Ministru, 2) sprijinirea departamentelor guvernamentale în elaborarea de strategii și politici și 3) identificarea și diseminarea provocărilor și a potențialelor teme de politici. Una dintre ariile de activitate actuale se referă la reforma politicilor sociale, a calificărilor și a oportunităților, domeniu în care colaborează cu Departamentul pentru Inovație, Universități și Calificări. *Unitatea de strategii a Cabinetului* este o inovație britanică în domeniul guvernării, copiată apoi și de alte state, sub diferite forme. Constituită la începutul anilor '70, la cererea primului ministru Edward Heath, rolul său este de a fi un grup de experți, un *think-tank* la dispoziția primului ministru pentru coordonarea (sau controlul) direcției generale a politicilor guvernamentale și a politicilor ministerelor de linie. Echivalentul în România ar fi Unitatea de Politici Publice (UPP) a Secretariatului General al Guvernului (SGG). Echivalența respectivă este însă doar una instituțională, nu funcțională, deoarece structura britanică are un rol mult mai însemnat în guvernare, lucrând îndeaproape cu Primul ministru. *Unitatea* funcționează sub umbrela *Cabinet Office*, echivalentul Secretariatului General și Cancelaria Primului Ministru din Guvernul României.

Ministerul pentru Inovație, Universități și Calificări (Department for Innovation, Universities and Skills – DIUS) este un minister nou creat în anul

2007, odată cu constituirea Guvernului Gordon Brown, prin preluarea direcțiilor privind învățământul superior, calificările și cercetarea, de la ministerul educației și a componentei de stimulare a cercetării și inovației economice, de la ministerul industriei și comerțului. Misiunea declarată este de a contribui la crearea unei economii competitive și inovative, prin dezvoltarea competențelor oamenilor la maximul potențialului lor și prin cercetare competitivă la nivel mondial. Scopul organizației este de a crea o Națiune a Inovației, în care inovația prosperă la toate nivelurile: individual, comunitar și regional. Ca măsură a importanței acordate acestui domeniu stă bugetul instituției, care se ridică la 20,8 miliarde lire sterline până în 2010–2011. În obiectivele departamentului, inovația și cercetarea sunt, în principal, legate de succesul economic și creșterea calității vieții, dar și în slujba îmbunătățirii guvernării, prin încurajarea dezvoltării inovației în serviciile publice. DIUS își declară ca parte a culturii organizaționale promovarea inovației în relația cu exteriorul și în funcționarea internă.

Fondul Național pentru Știință, Tehnologie și Arte – NESTA (National Endowment for Science, Technology, and Arts) este un organism autonom, finanțat de Guvernul britanic. Sloganul instituției este „Facem inovația să înflorească”, iar misiunea afirmată este de a face Marea Britanie mai inovativă. Instituția are trei direcții principale de acțiune: (1) gestionează un portofoliu de investiții în companii noi și în afaceri aflate într-o fază incipientă, (2) participă prin cercetare în formularea de politici și (3) inițiază programe practice, care sprijină angajarea în soluționarea provocărilor viitoare. NESTA abordează inovația prin patru dimensiuni: (1) inovația colaborativă, (2) economia creativă, (3) tinerii și inovația, (4) inovația socială și finanțarea. Prin (1) inovație colaborativă se înțelege încurajarea unor proiecte privind colaborarea între sectorul public, cel privat și cel non-profit, abordări pluridisciplinare în știință sau folosirea internetului ca instrument de facilitare a rețelelor sociale. (2) Economia creativă vizează sprijinirea antreprenorilor din întreprinderilor mici și mijlocii în inovații economice și creșterea firmei. Componenta privind (3) tinerii și inovația caută să dezvolte competențe cu rol în inovație, ca adaptabilitatea, lucrul în echipă, estimarea riscurilor și, în special, creativitatea. (4) În fine, componenta privind finanțarea se referă la identificarea de noi surse financiare pentru îmbunătățirea serviciilor publice sau ameliorarea problemelor sociale care rezistă soluțiilor convenționale, ca îmbătrânirea populației sau sustenabilitatea de mediu. Soluțiile avute în vedere sunt granturile de pornire a unor mici activități cu potențial excepțional de creștere (*venture capital* sau *risk capital*, în engl.).

Oficiul pentru Sectorul Terțiar (Cabinet Office – Office for the Third Sector) are rolul de a concepe și derula programe privind susținerea sectorului terțiar. Ca și *Unitatea de strategii*, funcționează în cadrul Cabinet Office. Poate fi echivalat cu un secretariat de stat din subordinea Secretariatului General al Guvernului României.

Unitatea pentru Inovație (Innovation Unit) este un organism intermediar, pentru inovație în serviciile publice. Inițial, a fost creat în componența Ministerului

educației, dar ulterior a devenit un organism autonom, cu buget propriu de venituri și cheltuieli. Funcționarea sa este asemănătoare cu o organizație non-profit, care însă are drept asociat unic Guvernul britanic. Rolul său este de facilitator al programelor care își propun stimularea inovației. În România nu se poate vorbi de un organism echivalent.

Consiliul Britanic (British Council) este un organism public autonom, cu statut de companie publică și instituție de binefacere. Prin rolul asumat, se prezintă ca o organizație publică pentru relații culturale și oportunități educaționale. Relevanța sa pentru inovația socială este derularea proiectului *Inovația Socială Regatul Unit – China (UK – China Social Innovation Project)*, derulat împreună cu Fundația Young și Centrul *China* pentru Politică și Economie Comparată. Într-o oarecare măsură similar cu Consiliul Britanic este Institutul Cultural Român, dar la o anvergură mult mai redusă.

Procesul instituțional prin care s-a ajuns la conceptul de inovație socială și la politici pentru promovarea acesteia poate fi urmărit pe parcursul a șase ani, din 2002 până în 2008. Pentru a distinge etapele acestui proces nu este suficientă doar prezentarea de mai sus a rețelei instituționale, ci și specificul juridic al documentelor de politici publice. În acest sens, întâlnim trei tipuri de documente: (1) *working paper*, (2) rapoarte și (3) *white paper*.

(1) Un *Working paper* este un document de politici publice elaborat în cadrul sectorului public, dar care nu reflectă în mod necesar asumarea unei poziții la nivel guvernamental. De asemenea, nu are nicio forță juridică, rolul său fiind de a oferi un cadru pentru expunerea unei concepții, a unor idei sau perspective privind o politică guvernamentală. În esență, este vorba de un mijloc prin care se oferă dezbaterii publice elemente care pot sau nu să devină ulterior politică oficială. Un alt element de referință la un *working paper* este poziția autorului în cadrul aparatului guvernamental. De obicei, documentul își pune mai mult amprenta asupra dezbaterilor ulterioare privind un subiect de politică publică, în cazul în care autorul este un înalt oficial, decât dacă este doar un consultant contractat din afara grupului de experți guvernamentali.

(2) Raportul deține un grad mai ridicat de asumare a conținutului de către organizația contractantă. De obicei, organismele intermediare recurg la comanda unor rapoarte, în schimbul unui grad mai ridicat de elaborare a unor anumite politici sau concepte aferente politicilor. Autorii lor sunt persoane cu experiență în domeniul respectiv, care cunosc bine cum funcționează sectorul public, lucrând chiar în trecut în interiorul acestuia. Pe de altă parte, existența rapoartelor poate fi interpretată și ca o formă de externalizare a funcției publice, în contextul deprofesionalizării și scăderii competențelor din sectorul public.

(3) În fine, *white paper* este un document specific britanic. Juridic are forța unei legi, fiind adoptat de Parlament, însă conținutul este radical diferit de ceea ce reprezintă o lege în spațiul juridic românesc. *White Paper* reprezintă o opțiune strategică explicită a Guvernului britanic într-un anumit domeniu, care descrie în

detaliu opțiunile valorice și de politici asumate, direcțiile de acțiune și legile avute în vedere pentru perioada următoare. În România nu există echivalent pentru un White Paper. Strategiile promovate prin hotărâri de Guvern sau prin ordine de ministru nu au o forță juridică echivalentă și nici nu sunt atât de explicite, clare și coerente.

Procesul de elaborare a unor politici publice privind inovația socială a debutat în anii 2002–2003, prin două *working papers* la nivelul Unității pentru Strategii a Cabinetului britanic. Ulterior, prin anii 2006–2007 organisme intermediare, ca NESTA sau British Council, au comandat rapoarte pentru fundamentarea propriilor programe privind inovația socială. În final, *white paper*-ul din 2008 *Innovation nation (Națiunea inovatoare)* reunește toate politicile publice privind inovația, cu referință și la inovația socială.

În cele ce urmează, vom prezenta succint principalele documente aferente etapelor de mai sus, respectiv cele două *working papers*, *Innovation; lessons from the private sector* (2002) și *Innovation in The Public Sector* (2003), rapoartele *Social Innovation: what it is, why it matters and how it can be accelerated* (2006) și *The Challenge of Growing Social Innovations* (2007), precum și partea privind inovația socială din *white paper*-ul *Innovation nation* (2008).

Innovation; lessons from the private sector (Inovația: învățăminte din sectorul privat) (2002) a fost contractată spre realizare de *Unitatea de Strategii* profesorului de management Tom Ling, în contextul programului *Invest to Save Budget (Investiții pentru economii bugetare)*, cu obiectivul identificării unor căi de inovare în sectorul public.

Lucrarea face o inventariere a acelor practici de stimulare a inovației în mediul privat care pot fi transferate către sectorul public. Prezintă o perspectivă specifică managementului și se vrea un ghid pentru managerii instituțiilor publice în crearea unor aranjamente instituționale care să stimuleze inovația în livrarea de servicii publice.

Tom Ling nu formulează o definiție propriu-zisă a inovației sociale, ci se referă la procesele de inovație în sectorul public. Putem considera inovația în sectorul public o subcategorie a inovației sociale, în funcție de sectorul în care ea se dezvoltă (piață, sectorul nonprofit sau sectorul guvernamental). Având în vedere că inovația din sectorul public nu este orientată către profit, o putem încadra cu încă și mai mare încredere în aria de cuprindere a inovației sociale.

Tom Ling definește studiul inovației ca „studiul felului în care noi idei sunt generate, a felului în care acestea conduc la schimbări în practicile organizaționale sau individuale care aduc valoare adăugată, și a felului în care sunt difuzate practicile de succes” (Ling, 2002: 5).

În acest *working paper* sunt identificate trei elemente sau stadii ale inovării din sectoarele privat și nonprofit: generarea de idei și identificarea de oportunități pe piață, managementul inovației și difuziunea inovației de succes. Pe aceste trei paliere, autorul identifică practici ce pot fi transferate în sectorul public.

Principalele trei diferențe între inovația din sectorul public și cea din sectorul privat se referă la:

– unitatea de bază în raport cu care este evaluată inovația: pe piață, această unitate este întreprinderea, în timp ce în sectorul public poate fi un sistem complex (de ex.: sistemul educațional sau sistemul de sănătate);

– obiectivul, motivația sau stimulentele pentru inovație: în sistemul privat, inovația este motivată de valoarea adusă acționarilor, iar în sistemul public ea satisface interesul public sau un obiectiv de politici;

– tipul constrângerilor în raport cu legislația: inovația privată trebuie să respecte cadrul legal, iar cea publică este limitată în dezvoltarea sa de constrângerile legale la adresa organismelor publice (de ex.: libertatea la informare) și nu constrângeri legale asupra sa în mod direct (Ling, 2002: 5–6).

Ling propune un obiectiv foarte important pentru politicile de stimulare a inovației: crearea unui sistem național de inovație. Autorul înțelege acest sistem în accepțiunea lui Patel și Pavitt (2000: 217, apud. Ling, 2002: 8) ca fiind format pe de o parte din instituții implicate în generarea, comercializarea și difuziunea de produse, procese și servicii noi, mai bune, iar pe de altă parte din structuri de stimulente și competențe ale acestor instituții, structuri care influențează rata și direcția schimbării. Responsabilitatea creării unui astfel de sistem nu este înțeleasă ca fiind exclusiv a sectorului public, ci este percepută ca o interacțiune a sectorului public, privat și nonguvernamental. Un astfel de sistem ar avea caracteristici de guvernare (*governance*), cu responsabilitate și autoritate diseminată într-o rețea, și nu de către Guvern (*government*), caz în care acestea sunt centralizate.

Innovation in The Public Sector (Inovația în sectorul public) (2003) este un *working paper* mai important și prin statutul autorilor. Geoff Mulgan era director al *Unității de strategii*, consilierul Primului ministru Tony Blair pe politici publice, iar David Albury ocupa poziția de consilier principal în aceeași structură. Așadar, este un *working paper* cu autori din interiorul sistemului public, chiar persoane cu funcții importante și reprezintă un pas în plus spre o concepție asumată oficial privind inovația socială.

Mulgan și Albury definesc inovația drept „noi idei care funcționează”. După cei doi autori, „o inovație de succes înseamnă crearea și implementarea unor noi procese, produse, servicii și metode de furnizare care au ca rezultat îmbunătățiri semnificative în eficiența, eficacitatea sau calitatea rezultatelor” (2003: 3).

Din perspectiva sectorului public, inovația este evaluată în funcție de îmbunătățirea eficienței, eficacității sau calității rezultatelor, prin crearea și implementarea de noi procese, produse, servicii și metode de livrare (2003: 3).

Autorii definesc rolul politicilor guvernamentale în domeniul inovației, prin trei dimensiuni: (1) inovarea politicilor – noi direcții și inițiative de politici, (2) inovații în procesul de realizare a politicilor publice și (3) politici de stimulare a inovației și a diseminării acesteia (2003: 4). Intervenția guvernamentală poate stimula inovația de jos în sus, inovație care își are originea în organizații sau rețele din interiorul

sistemului de livrare de servicii publice, sau poate inova de sus în jos, prin reglementări, prescripții și suport, cel mai probabil prin alocarea de fonduri (2003: 4).

Importanța inovației pentru sectorul public constă în faptul că poate crește receptivitatea serviciilor la nevoile locale și individuale, poate face față așteptărilor și nevoilor publice, poate să mențină controlul asupra presiunilor costurilor, poate crește eficiența sectorului public și poate îmbunătăți rezultatele (2003: 5).

Condițiile care stimulează inovația în sectorul public se referă la: structura sectorului, management, recompense și cultură. Existența competiției într-un sector și natura ei, gradul de concentrare a pieței și reglementările pot încuraja sau descuraja inovația. La nivel managerial, stimularea inovației depinde de măsura în care este declarată un scop formal, de abilitatea de a crea spații (resurse) dedicate inovației și concentrarea pe rezultate. Bonusurile, recunoașterea și acordarea drepturilor de proprietate intelectuală pentru actorii inovatori din administrație creează o structură de stimulente favorabilă dezvoltării de inovații. Trăsăturile de cultură organizațională favorabile țin de atitudinea față de risc, capacitatea de a învăța din eșecuri sau încurajarea unui tip de gândire ce imaginează schimbări radicale (2003: 6).

Mulgan și Albury evocă un studiu din 2001, al lui S. Borins, în care arată că inovația este inițiată în proporție de 50% de personalul din prima linie și managementul de mijloc, că în 70% din cazuri nu este un răspuns la o criză, că în 60% din cazuri trece de granițele organizației și este, în mai mare măsură, motivată de recunoaștere decât de recompense financiare.

Autorii propun un cadru pentru stimularea inovației format dintr-un ciclu cu patru elemente: (1) incubare și dezvoltare de prototipuri, (2) replicare și dezvoltare la scală, (3) analiză și (4) învățare și generarea de posibilități, ciclu în care incubarea și analiza sunt interconectate (2003: 12). Sunt oferite recomandări pentru sistemul public privind fiecare dintre aceste patru dimensiuni. O parte interesantă privește structura de stimulente ce poate fi dezvoltată la nivel de sistem (o dinamică semi-piață), la nivelul organizațiilor (finanțare suplimentară pentru proiecte inovative), al echipelor și indivizilor (recunoaștere).

Barierele în calea inovației în sectorul public sunt identificate mai ales la nivelul culturii de aversiune față de risc, reticența de a închide programele sau organizațiile care eșuează, o prea mare încredere în marii performeri ca surse de inovație, aranjamente culturale și organizaționale constrângătoare, care nu favorizează utilizarea tehnologiilor disponibile, lipsa de stimulente sau recompense pentru a inova sau a adopta inovația, lipsa de aptitudini de management al riscului și al schimbării, bugete și orizonturi de planificare pe termen scurt, presiuni la livrare și poveri administrative (2003: 31).

În contextul sistemului public, un rol important este jucat de managementul politic al instituțiilor publice sau de liderii politici. Aportul acesta este eficient mai ales la nivelul stabilirii și comunicării unor obiective și aspirații clare, al creării

unei culturi favorabile noilor idei, al creării unui cadru legal care să faciliteze experimentarea și dezvoltarea de proiecte-pilot (2003: 39).

Mulgan și Albury dau și șapte exemple de cazuri de inovație socială. Cele mai cunoscute sunt, probabil, *Open University*, respectiv introducerea în anii '60 a învățământului superior la distanță și NHS Direct, o serviciu mai nou din cadrul sistemului britanic de asistență medicală, care permite pacienților contactarea directă prin telefon sau Internet, non-stop, a unui personal medical pentru recomandări în cazul unor probleme de sănătate (2003: 8).

Rapoartele din 2006–2007 privind inovația socială au fost contractate de către organizații publice, care ulterior au inițiat programe specifice pe tema inovației sociale. Două dintre aceste organizații, Consiliul Britanic și NESTA, au fost prezentate mai sus. Autorul ambelor rapoarte este Geoff Mulgan, fostul director al Unității de Strategii și co-autor al *working paper*-ului *Inovația în sectorul public*. În esență, cele două documente reiau și detaliază într-o oarecare măsură cele afirmate în *working paper*. Din punctul de vedere al procesului de elaborare al politicilor publice, reprezintă pasul următor, de asumare de către organizațiile publice a unui anumit conținut pentru un concept și direcții de acțiune aferente în politicile publice.

Consiliul Britanic a comandat, în 2006, un raport intitulat *Inovația socială: ce este, de ce e importantă și cum poate fi accelerată (Social Innovation: what it is, why it matters and how it can be accelerated)*, autor G. Mulgan, ca parte a programului *Proiectului Inovația Socială Regatul Unit – China (UK – China Social Innovation Project)*, derulat împreună cu Fundația Young și Centrul China pentru Politică și Economie Comparată.

Raportul din 2006 oferă o definiție mai elaborată a inovației sociale, văzută ca „activități și servicii inovative care sunt motivate de obiectivul atingerii unor nevoi sociale și care sunt predominant dezvoltate și difuzate prin organizații al căror domeniu principal este cel social” (Mulgan, 2006: 8). Având în vedere spațiul restrâns de care dispunem aici, ne vom concentra asupra domeniilor identificate ca având potențial pentru inovații sociale și a recomandărilor finale.

G. Mulgan consideră că există câteva domenii cu deficite severe de inovare, dar și cu oportunități majore pentru noi soluții creative. Aceste domenii sunt:

(1) creșterea speranței de viață – noi modalități de organizare a sistemelor de pensii, noi modele de locuințe și dezvoltare urbană, noi metode de combatere a izolării, schimbările climatice și schimbările ce se impun. În toate acestea, tehnologia va avea un rol decisiv, dar inovațiilor sociale vor ajuta schimbarea de comportament;

(2) creșterea diversității satelor și orașelor – noi modalități de organizare a învățământului și locuirii pentru a preveni segregarea și conflictele;

(3) inegalități flagrante (*stark*) – creșterea polarizării sociale și tendința de a fi asociate cu probleme sociale diverse, de la violență la boli psihice;

(4) creșterea incidenței bolilor de durată, ca artrita, depresia, diabetul, cancerul, bolile cardiovasculare, care reclamă niveluri sociale de suport noi și modele diferite de suport medical;

(5) probleme comportamentale asociate afluenței – obezitate, probleme de dietă, dar și consumul de droguri, alcool și dependența de jocuri de noroc;

(6) tranziții dificile către maturitate – necesitatea unor noi metode pentru a ajuta tinerii să navigheze spre relații, cariere și stiluri de viață stabile;

(7) fericirea – disparitatea dintre creșterea PIB, pe de o parte și, pe de cealaltă parte, stagnarea calității vieții, declinul bunăstării sociale reale și nevoia unor noi modalități de concepere a politicilor publice și a acțiunii civice (Mulgan, 2006: 9).

Către final, G. Mulgan propune o serie de metode și structuri pentru stimularea inovației sociale, cum ar fi: (1) stiluri de conducere și structuri potrivite inovației, (2) direcții de finanțare publică axate pe inovație, (3) politici publice cu sprijin real pentru inovație, (4) cadre instituționale dedicate inovației de tip incubator, (5) formule de cooperare națională și internațională și (6) cercetarea inovației sociale și diseminarea mai rapidă a rezultatelor.

În 2007 a fost publicat un alt raport, elaborat la comanda NESTA de către G. Mulgan, R. Ali, R. Hallet, B. Sanders și intitulat *Provocările difuziunii inovațiilor sociale (The challenge of growing social innovations)*. În material, inovația socială este definită drept „dezvoltarea și implementarea a noi idei (produse, servicii și modele) adresate nevoilor sociale” (Mulgan et al., 2007: 9). Tema principală a raportului este problema diseminării inovațiilor sociale. Autorii consideră că, spre deosebire de cazul inovațiilor tehnice, în cazul inovațiilor sociale de multe ori lipsește un sistem de mijloc, care să faciliteze diseminarea practicilor sau ideilor inovative. Grupul-țintă de organizații pentru care este adresat raportul este reprezentat de micile organizații private sau din sectorul nonprofit. Pentru a ilustra factorii critici prin care o astfel de organizație are succes în diseminarea inovației sunt prezentate unsprezece studii de caz. Recomandările oferite de autori sunt asemănătoare cu cele ale raportului din 2006 al Consiliului Britanic, respectiv stimularea adoptării de modele inovative de către manageri, o mai largă finanțare și stabilirea unui cadru de intermediere și schimb de informații.

Innovation nation (2008) este documentul oficial (*white paper*) care explicitează în fața Parlamentului strategia Guvernului britanic privind inovația și direcțiile de acțiune urmărite prin programe. Cuprinde toată politica guvernamentală referitoare la inovație: rolul statului, inovația în mediul de afaceri, în știință și cercetare, în sectorul public, cooperarea internațională. Asupra inovației sociale se recunoaște tradiția îndelungată în Regatul Unit a inovației publice și sociale (*Open University, NHS Direct, Oxfam*). De asemenea, este subliniat rolul universităților în promovarea inovației sociale, în parteneriat cu autoritățile locale și organizațiile nonprofit. Sunt enumerate o serie de inițiative privind promovarea inovației sociale în sectorul public: Bursa Inovațiilor Sociale, finanțarea de 2,5 mld. lire sterline pe trei ani pentru programe coordonate de NESTA în parteneriat cu

Fundația Young, și alte organizații, înființarea unui Laborator de Inovație în Serviciile Publice, înființarea unor rețele interministeriale privind inovația (*Whitehall Innovation Hub & Whitehall Innovators*) și obiectivul de a dezvolta un sistem de măsurare a inovației în sistemul public. Totuși, ca notă generală, inovația socială deține cea mai redusă pondere ca atenție acordată prin programe dedicate față de alte forme de cercetare și inovație.

A doua temă a acestei comunicări urmărește transpunerea conceptului în programe de stimulare a inovației sociale. În acest sens, vom oferi trei exemple de astfel de programe, respectiv (1) cele de sub egida NESTA, (2) programul *Inovația Socială Regatul Unit – China* al British Council și (3) programul *Bursa Inovațiilor* al Unității pentru Inovație.

Principalele programe ale NESTA privind inovația socială sunt următoarele: 1) *inovația civică și în comunitate* – dezvoltă un proiect de finanțare a metodelor de a ne confrunța cu problema schimbării climatice și un proiect de reunire a soluțiilor pe care tinerii le găsesc la provocările mediului înconjurător; 2) *inovația în serviciile de sănătate* – susține un incubator de dezvoltare a ideilor privind bolile pe termen lung și un proiect de descoperire a noi metode de a structura și reforma serviciile publice; 3) *inovația în serviciile de sănătate mintală* – constă într-o cerere de propuneri de servicii inovative orientate către lucrătorii cu boală, utilizatorii serviciilor și aparținători, mizând pe dezvoltarea de idei locale care au potențialul de a deveni proiecte naționale; din totalul de 491 de cereri au primit finanțare unsprezece proiecte-pilot; 4) *finanțarea inițiativelor sociale* – NESTA sprijină dezvoltarea unei piețe de finanțări pentru inițiative sociale prin concentrarea pe cererea și oferta de capital, barierele la intrare pe piață și infrastructura pieței actuale; 5) *laboratorul de inovație a serviciilor publice* – implică inaugurarea unei structuri dedicate accelerării soluțiilor la problemele complexe care amenință bunăstarea și competitivitatea economică, laboratorul are la bază ideea că problemele sociale majore nu vor fi rezolvate de sistemele care le-au produs, ci rezolvarea va fi independentă și multidisciplinară; 6) *inovația din sectorul terțiar* – sprijină inovatorii sociali să își dezvolte ideile și să le multiplice.

Programul *Inovația Socială Regatul Unit – China* al British Council își propune să disemineze în spațiul chinez conceptul de inovație socială. Potrivit experților British Council, inovația socială reprezintă rezolvarea problemelor sociale, prin dezvoltarea de noi produse, servicii și organizații de către guverne naționale și mediul de afaceri. Activitățile programului au inclus înființarea unui Forum al inovației sociale (2006), vizite de schimb de experiență (2007) și organizarea conferinței *Inovația socială și sectorul terțiar* în China (2008).

Bursa Inovațiilor este semnificativă pentru abordarea pragmatică a programelor din acest domeniu în Marea Britanie. Având finanțare publică, programul este gestionat de Unitatea pentru Inovație, fostă componentă a ministerului Educației, acum companie non-profit. Filosofia programului este simplă: o schemă de granturi pentru stimularea organizațiilor cu potențial inovativ

în domeniul social. Acordarea grantului depinde de capacitatea de a atrage și finanțare privată. Așadar, schema programului este una tripartită: (1) inovatorii: antreprenori sociali (organizații caritabile, fundații, companii nonprofit etc.), (2) investitorii sociali: companii cu programe de responsabilitate socială a corporațiilor și (3) autoritatea contractantă: sectorul public, reprezentat de Unitatea pentru Inovație. Graficul de desfășurare a primei runde din program este următorul:

- martie 2008: lansarea apelului către antreprenorii sociali și investitori de a se alătura Bursei;
- mai 2008: „festivalul ideilor” pune în contact antreprenorii și investitorii;
- iunie 2008: antreprenorii și investitorii pun la punct planul de activități;
- septembrie 2008: cele mai bune inovații primesc finanțare de la Fondul Bursei Sociale și intră în programul de 18 luni *Next Practice*;
- începând din octombrie 2008: sprijin prin *Next Practice* pentru dezvoltare;
- începând din octombrie 2008: diseminarea practicilor pentru contractanți publici și investitori sociali;
- aprilie 2009: următoarea rundă din schema de granturi.

Având în vedere cele prezentate despre politicile privind inovația socială în Regatul Unit al Marii și Irlandei de Nord, credem că se pot trage următoarele concluzii:

1. preocuparea guvernamentală și politicile privind inovația socială au avut ca punct de plecare nevoia de inovație în sectorul public;
2. introducerea inovației sociale în politicile publice a fost facilitată de posibilitatea analizei conceptului prin intermediul unor *working papers*, fără obligativitatea asumării unei poziții oficiale;
3. se acordă o importanță egală apariției ca și diseminării inovațiilor sociale, a factorilor care facilitează sau blochează trecerea de la un exemplu izolat de succes la o practică generală;
4. abordarea britanică este una pragmatică, legată de conceperea de noi soluții la probleme sociale; de asemenea, este pusă în evidență legătura dintre inovație și creșterea calității vieții;
5. în documentele de politici și în plan instituțional, inovația socială este legată de cea tehnologică și economică;
6. structura instituțională în domeniu este avansată; reprezintă totodată și o orientare strategică asumată, reprezentativă pentru preocuparea statelor vest-europene de a fi mai pregătite pentru incertitudinile viitorului, prin stimularea inovațiilor.

BIBLIOGRAFIE

1. Ling, T., *Innovation; lessons from the private sector*, London, Cabinet Office – Strategy Unit, 2002.
2. Mulgan, G., Albury, D., *Innovation in The Public Sector*, London, Cabinet Office – Strategy Unit, 2003.
3. Mulgan, G., *Social Innovation: What it is, why it matters and how it can be accelerated*, London, British Council, 2006.

4. Mulgan, G., et al., *The Challenge of growing social innovations*, London, NESTA, 2007.
5. *** Department for Innovation, Universities and Skills (DIUS), *Innovation Nation*, 2008.
6. Site-ul oficial al *Cabinet Office – Strategy Unit* <http://www.cabinetoffice.gov.uk/strategy.aspx>
7. Site-ul oficial al *Department for Innovation, Universities and Skills – DIUS* <http://www.dius.gov.uk/>
8. Site-ul oficial al *National Endowment for Science, Technology, and Arts* <http://www.nesta.org.uk/>
9. Site-ul oficial al *Cabinet Office – Office for the Third Sector* www.cabinetoffice.gov.uk/third_sector.aspx
10. Site-ul oficial al *Innovation Unit* www.innovation-unit.co.uk/
11. Site-ul oficial al *British Council* <http://www.britishcouncil.org/new/>

Social innovation is a rather new concept, it does not have a well defined structure and there is no commonly shared approach in this research area. For this reason, it would be useful to explore the meanings associated with social innovation and its uses in the context of Great Britain's public policies. The British model is also relevant thanks to its long history of structural changes in governance and framing of public policy, thus establishing practices and models/setting up standards for other administrations. The framing of policies regarding innovation in the public sector and social innovation is a recent endeavor. Following policy formulation stages, the institutional network and main public policy documents are analyzed. Fostering social innovation is strongly connected with the general goal of the British Government to stimulate economic and technological innovation as well as to increase the efficiency of the public sector through innovation. In this context, social innovation stands at the centre of the three sectors – public, private and non-profit. Moreover, social innovation is linked with social entrepreneurship.

We are also envisaging a presentation of what the British public sector exemplifies as social innovation, like the Open University and Sure Start. In the recent years, there have also been initiated a series of program aimed at stimulating social innovation. Their structure, financing, applicants and objectives are featured.

Keywords: social innovation, public policies, programs, social entrepreneurs.